

Uddannelse i Sejlads, kystkultur og kystfriluftsliv

Studieplan 2025-2026

Vejlederuddannelse i Sejlads, kystkultur og kystfriluftsliv

Kursusrække i 2025-2026

Vejlederuddannelsen i sejlads, kystkultur og kystfriluftsliv er en fleksibel uddannelse med en række moduler, du kan tage i et samlet forløb på et år eller det kan fordeles over op til tre år.

Uddannelsen består af fire moduler

Modul 1: Bådførerkursus/ praktisk duelighed (5 dage)

Modul 2: Instruktørkursus (10 dage)

- Instruktør 1, 2 og 3

Modul 3: Den klinkbyggede åbne båd (3 dage)

Modul 4: Vejlederkursus (16 dage)

- Vejledning 1, 2, 3 og 4

Den samlede vejlederuddannelse består af en kursusrække på 9 forløb af 3 - 5 dages varighed. I alt er der 34 uddannelses dage.

Uddannelsen henvender sig til alle, der har lyst til at uddanne sig til vejledere i sejlads- og kystfriluftsliv.

Kurserne afholdes fra maj 2025 til juni 2026. Imellem hvert kursus skal de studerende styrke egne færdigheder igennem at tage på tur på egen hånd og desuden tilegne sig teori.

Efter bestået kursusforløb har vejlederen kompetence til at undervise i sejlads- og kystfriluftsliv på højskoler, efterskoler, museer, pædagogiske institutioner m.v.

Hvor: Kurserne foregår primært fra Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

Et kursus foregår på en anden destination.

Friluftslivet og kystkulturen er et vigtigt omdrejningspunkt for kurserne. Derfor vil der på kurserne være både sejlads og overnatning ude i telt.

Uddannelsesforløbet skal give kursisten:

Formelle og reelle sejl- og formidlingskompetencer. Består kursisten hele forløbet, bliver kursisten både bådfører, instruktør og vejleder i sejlads- og kystfriluftsliv.

Hvordan:

Forløbet er bygget op omkring otte forløb af 3-4 dages varighed. Derudover er der fem sammenhængende praktikdage på Vikingeskibsmuseet. I alt er der 34 uddannelsesdage, der afholdes i perioden april til september 2025.

Ud over deltagelse på uddannelsesdagene skal der for der indregnes minimum 7 dage til færdighedstræning på egen hånd. Der er adgang til at benytte udvalgte både i Vikingeskibsmuseets bådsamling til dette.

Hvis kursisten ønsker at blive vejleder med fartøjer på dimensionstal over 20¹, skal man være opmærksom på at man skal have yachtskipper 3 eksamen². Yachtskipper 3 eksamen indgår ikke som en del forløbet. Det kan tages før eller efter forløbet.

Kursisten skal selv også læse op til SRC-bevis (VHF-certifikat).

Kursisten får:

- Færdigheds- og formidlingskompetence til sejlads med traditionelle brugsbåde i både råsejl og sprydstagsriggede fartøjer
- Praktisk duelighedsprøve
- Kendskab til at vedligeholde traditionelle brugsbåde, herunder foretage småreparationer
- Indsigt i maritim kulturhistorie med fokus på den klinkbyggede båd
- Konkrete friluftsfærdigheder
- Konkrete erfaringer med at have en gruppe med på tur
- Kendskab til vejr og vind
- Kompetence til at udføre friluftsliv- kultur- og naturformidling
- Muligheder for at tage gruppen med på længere ture og over flere dage under varierede vejrforhold
- Kendskab til adgangsregler, adgangsforhold og sporløs færdsel
- Kendskab til naturliv
- Førstehjælpskursus
- Brandkursus
- Kendskab til regelsæt for sejlads
- Erfaring med at udfærdige en sikkerhedsinstruks og efterleve den
- Formidlingserfaring – både internt og med eksterne grupper
- Mulighed for at komme i praktik på Vikingeskibsmuseet

¹ Dimensionstal er bådens længde x bredde i meter

² Kursisten kan i stedet for yachtskipper af tredje grad erhverve sig et erhversduelighedsbevis. Det er ikke et krav, at den studerende har det teoretiske duelighedsbevis for at påbegynde yachtskipperkurset. En forudsætning er at man har det praktiske duelighedsbevis, men det erhverves i forbindelse med bådfører kurset.

Uddannelsesdage (34 dage)

Bådførermodul (modul 1)

Praktisk duelighedsbevis – Bådførerkursus: onsdag den 28. maj. til søndag den 1. juni 2025

Instruktør modul (modul 2)

Instruktør 1: torsdag den 21. august til søndag den 24. august 2025

Instruktør 2: fredag den 19. september til søndag den 21 september Egen færd/seminar med sejladsområdet

Instruktør 3: torsdag den 2. oktober til søndag den 5. oktober

Reparation og vedligeholdelses modul (modul 3)

Den klinkbyggede åbne båd – fredag den 20. marts til søndag den 22. marts 2026

Vejledermodul (modul 4)

Vejleder 1: torsdag den 30. april – søndag den 3. maj 2026

Vejleder 2: torsdag den 14. maj – søndag den 17. maj 2026 (Kristi himmelfartsferien) - Egen færd

Vejleder 3: Praktikforløb - Fem dages praktiksejlds fra Vikingskibsmuseet eller anden godkendt institution.

De studerende fastlægger selv i samarbejde med institutionen datoerne.

Vejleder 4: fredag den 26. – søndag den 28. juni 2026

Eksamensweekend

Moduloversigt

	Omfang	Niveau	Forudsætning/prøve
Bådførerkursus – praktisk duelighed	Fem dage	Færdighedsniveau: I stand til at føre en båd Praktisk duelighedsbevis	Forudsætning: 15 år Prøve: Ekstern censor
Instruktør	Instruktør 1+2+3 11 uddannelsesdage Incl. førstehjælpskursus og brandkursus	Færdighedsniveau: Habil sejler, der har udvidet færdigheds- og erfaringsniveau. Formidlingsniveau: Arbejde med oplæring til sejlads og kystfriluftsliv på grundlæggende niveau	Forudsætning: Praktisk duelighedsbevis og erfaring som bådfører Prøve: Intern Egen hånd: Teoretisk duelighed
Klinkbyggede åbne båd	3 uddannelsesdage	Reparation og vedligehold af både, Kulturhistorie mv.	Ingen
Vejleder	Vejleder 1,2,3 og 4 16 uddannelsesdage Incl. STCW - sø sikkerhedskursus	Vejlederen har kompetence til at oplære andre i sejlads op til instruktørniveau. - Kan tage grupper i flere både på længere ture og over flere dage under varierede vejrforhold	Forudsætning for bevis: 20 timer som instruktør eller vejlederassistent Duelighedsbevis Erfaring på bådførerniveau under varierende vejrforhold, min. 14 dage inden for 3 år herunder minimum 1 tur med overnatning (forevise logbog) Prøve: praktisk, pædagogisk og teoretisk

Pris:

Hele uddannelsesforløbet: 36.500,-

Det er også muligt at tilmelde sig til de enkelte moduler

- Bådførerkursus: 6.500,-
- Instruktørkursus 1 + 2 + 3: 12.200,-
- Kursus i tradition, brug og vedligehold: 5.900,-
- Vejlederkursus 1 + 2 + 3 + 4: 13.800,-

Optagelse:

Alle over 18 år kan søge ind på uddannelsen. Vi stiller ikke specifikke uddannelseskrav ligesom det heller ikke er et krav, at du har meget sejlads erfaring.

Hvis du i forvejen har meget bådfører erfaring eller instruktør erfaring, er det muligt at hoppe direkte ind på instruktør- eller vejledermodulet

Men vi anbefaler alligevel at man tager bådførerkurset også, da der altid er meget læring ved at tage dette modul også.

Det er en fordel hvis du har erfaringer med friluftsliv, foreningsliv eller pædagogisk arbejde. Du kan f.eks. være spejderleder, idrætsinstruktør, lærer, pædagog, naturvejleder eller lignende.

På uddannelsen laver vi mad i fællesskab, formidler for hinanden og reflekterer og diskuterer oplevelser og læring. Uddannelsesdagene er lange og vi forventer, at du deltager og engagerer dig i dette læringsmiljø og fællesskab.

Ansøgning om optagelse på uddannelsen:

Der er 16 pladsen på uddannelsen, og der optages efter først til mølle-princip.

Man tilmelder sig via Vikingskibsmuseets hjemmeside: <https://www.vikingskibsmuseet.dk/koeb/book-kursus/vejlederuddannelse-i-sejlads-kystkultur-og-kystfriluftsliv>

Støttemuligheder:

Der findes forskellige støttemuligheder.

Er du eksempelvis ansat i staten eller kommunerne, så er det muligt at søge kompetencemidler.

Statens kompetencemidler: <https://kompetenceudvikling.dk/fonden/>

Kommunernes kompetencemidler: <https://denkommunalekompetencefond.dk/>

Der er endvidere mange kommuner, der giver tilskud til fritidsledere.

Kurser og uddannelsesdage

Praktisk duelighedsbevis - bådførerkursus

Vikingskibsmuseet – 5 dage.

Onsdag den 28. maj til søndag den 1. juni 2025

Indhold:

På kurset arbejdes der frem mod bådførerprøven. Der gives en grundlæggende oplæring i brug af mindre traditionsbåde med sprydsejl. Vi fokuserer på sejlads, navigation samt sikkerhed på kysten.

Kursisten får desuden erfaring med sejlads og navigation i traditionelle småbåde i beskyttet farvand.

Kurset afsluttes med en den praktiske duelighedsprøve, der vurderes af en censor.

Bådføreraspiranten skal planlægge og gennemføre en praktisk sejlads.

Ved bestået kursus har bådføreren

- Kendskab til grundlæggende sejlteknikker
- Praktisk duelighedsprøve
- Kendskab til forskellige rig-typer
- Fartøjskendskab
- Kendskab til et fritidsfartøjers maskineri

Bådføreren kan videre

- Planlægge og gennemføre en sikker sejlads i beskyttet farvand
- Forestå og videreformidle en sikkerhedsinstruks
- Føre en båd og har dermed ansvar for sejladsen
- Agere inden for skibshierarkiet
- Vurdere vejr- og vindforhold i forhold til sejlads
- Benytte grundlæggende sejladssterminologi
- Oprigge, sætte, bjærge og rebe sejl
- Sejladsvendinger (stagvending og kovending) og terminologi i tilknytning hertil
- Trimme fartøjet – herunder arbejde med vægt og vægtforskydning, flytte mast og ændre sejlføring
- Trække en båd på land
- Sejle frem til en pæl
- Foretage en mand over bord manøvre
- Gå ind og ud af havn
- Fortøje en båd under forskellige forhold
- Ankre en båd
- Ligge for svaj

Praktikprøven omfatter

- 1) Fartøjskendskab
- 2) Styring og manøvrering af et mindre fartøj
- 3) Fritidsfartøjers maskineri

Praktik

Praktikdelen af duelighedsprøve i sejlads for fritidssejlere begynder med tilrigning af fartøjet, hvorefter det pågældende fartøjs plads forlades.

Prøven afholdes til søs og afsluttes igen på fartøjets plads.

Nødvendig besætning for at sejle båden må være om bord, men prøveaflæggeren er fører af fartøjet under prøven.

Ad 1) Fartøjskendskab

Inden fartøjet forlader sin plads, skal prøveaflæggeren vise et sådant kendskab til fartøjets konstruktion og udrustning, at vedkommende kan forestå klargøring til sejlads. Prøveaflæggeren skal herunder sikre sig,

- at fartøjet er gjort søklart,
- at sikkerhedsudrustningen er på plads og i orden,
- at sejl og/eller motor er klar til brug,
- at alle ombordværende har den fornødne personlige sikkerhedsudrustning og er vidende om anvendelsen af denne og, at besætningsmedlemmerne er klar over deres rolle under sejladsen.

Prøveaflæggeren skal have kendskab til almindelig anvendelse af knob og stik. Dette demonstreres ved, at fortøjninger, fald, skøder mv. behandles korrekt i alle forekommende situationer.

Prøveaflæggeren skal derudover kunne redegøre for sikkerhedsudrustningens brug.

Ad 2) Styring og manøvrering af et mindre fartøj

Prøveaflæggeren skal kunne:

- afgå fra og anløbe kaj eller bro med pæle,
- styre efter kompas og fjerntliggende punkter,
- styre efter mærker over ét,
- tage højde for strøm og vinds påvirkning af sejladsen,
- foretage en mand-over-bord manøvre

Prøveaflæggeren skal kunne redegøre for, hvorledes en bevidstløs person kan bjærges ombord i det til prøven anvendte fartøj med anvendelse af den aktuelle besætning minus en person.

Prøveaflæggeren skal endvidere demonstrere kendskab til:

- sætning, bjærgning og rebning af sejl,
 - trimning af sejl under såvel rumskøds- som bidevindsejlads,
 - stagvending og bomning.

Prøveaf læggeren skal kende til almindelige maritime udtryk som styrbord, bagbord, agter, luv, læ etc. og kunne redegøre for:

- hvorledes en slæbetrosse til / fra andet skib kan fastgøres om bord i eget fartøj,
- hvorledes anker og drivanker anvendes,
- fartøjets begrænsninger i dårligt vejr,
- hvorledes personers placering om bord er af betydning for sikker sejlads, specielt i dårligt vejr,
- betydningen af at være opmærksom på forskellige farer for sejladsen, f.eks. bundgarn, drivgarn, drivtømmer, forholdsregler i forbindelse med optrækkende byger,
- vejruddigtens indhold på prøvetidspunktet for det farvandsområde prøven afholdes i.

Ad 3) Fritidsfartøjers maskineri

Prøveaf læggeren skal demonstrere kendskab til:

- måling af brændstofbeholdningen om bord og beregning af fartøjets rækkevidde under forskellige omstændigheder,
- motorens brændstofførsel og evt. tændingssystem. Ved dieselmotor skal der kunne redegøres for udluftning af brændstofsyste met, motorens smøreoliebeholdning og supplering heraf, kontrol af motorens kølesystem.

Prøveaf læggeren skal kunne:

- starte og stoppe motoren,
- omskifte mellem frem og bak samt fritstille skruen,
- regulere skruens effekt (omdrejninger / stigning),
- nødstoppe motoren.

Efter kurset:

Færdighedstræning på egen hånd

Erfaring som gast

Eventuel

Teori til duelighedsprøve eller yachtskippereksamen læses på egen hånd

Instruktørkursus

På kurset arbejdes der frem mod at blive instruktør.

En instruktør er en habil sejler, der har et udvidet færdigheds- og erfaringsniveau.

Instruktøren har kompetence til at undervise på samrådets roerniveau. Desuden kan en instruktør arbejde med sejladsoplæring for bådføreraspiranter fra ét fartøj.

På kurset sejles der i traditionsbåde med sprydsejl. Der lægges vægt på roning, sejlads, navigation og fiskeri samt sikkerhed på kysten. Det undervises også i emner som kystkultur og kystnatur, samt pædagogik, der har relation til kursusforløbet.

Kursisten bliver uddannet til at formidle basal kystformidling, herunder roning i skærmet farvand, fiskeri, tilberedning af mad knyttet til kysten herunder kultur- og naturtemaer.

Efter et bestået kursus kan instruktøren:

- fungere som bådfører og hjælpeinstruktør til vejlederen på ture af flere dages varighed langs kysten
- udarbejde og håndtere en sikkerhedsinstruks
- basal førstehjælp
- instruere flere små fartøjer i et meget beskyttet område
- Sejladsplanlægning og turledelse
- Kortlæsning og navigation

Instruktøren kan videre håndtere:

- En mand over bord situation
- Basale redningsteknikker
- Fartøjet og dets udrustning
- Personligt og fælles sikkerhedsudstyr
- Basalt reparationsudstyr
- Udøve kulturformidling og naturformidling på et grundlæggende niveau
- Nedkølingssituationer
- Ansvar og forsikringsforhold

Instruktøren har desuden kendskab til og erfaring med:

- Bølger og strøm
- Vejr og vind
- Bugsering

Mellemprioder:

- Egen træning
- Turerfaring
- SRC- kursus (VHF-kursus) på egen hånd

Instruktør 1

Torsdag d. 21. august til søndag d. 24. august 2025

Friluftsliv og turen er omdrejningspunkt for kurset

Overnatning i telt.

Indhold:

På kurset arbejdes der med sikkerhed, sikkerhedshåndtering og sikkerhedsinstrukser.

Det undervises også i emner som kystkultur og kystnatur, samt pædagogik, der har med relation til kystkurset.

Kurset indeholder også et 8 timers førstehjælpskursus.

Instruktør 2

fredag d. 19. september til søndag d. 21. september 2026

De studerende tager på egen færd

De studerende planlægger og afholder selv turen. De fordyber sig undervejs inden for forskellige fagområder, og de formidler for hinanden.

Instruktør 3

Instruktør 3 – torsdag d. 2. oktober til søndag d. 5. oktober 2026

Kurset afholdes i Det Sydfynske Øhav, Lillebælt eller Limfjorden

På dette kursus arbejder vi med friluftsliv, kulturhistorisk formidling, instruktion- og vejledningsformidling.

Der er også fokus sikkerhed - herunder mand over bord, kæntring og sikkerhedscases.

På lejren afholder de studerende selv et formidlingsforløb for en ekstern gruppe.

Der gives tilbagemeldinger til de studerende på formidlingsforløbet.

Den klinkbyggede åbne båd – tradition, brug og vedligehold

Vikingskibsmuseet

3 dage – fredag d. 20. marts til søndag d. 22. marts 2026

Indhold:

Der er fokus på basal kystformidling, herunder roning i skærmet farvand, fiskeri og tilberedning af mad knyttet til kysten.

Kurset skal videre give en basal indføring i at håndtere, forstå og formidle de klinkbyggede både.

På kurset arbejdes der med vedligehold, småreparationer, knop og knuder, tovværk, reblære, navn og benævnelser, rigning af båd og materialeforståelse.

Der gives med afsæt i museets bådsamling en basal indsigt i den klinkbyggede båd og dens kulturhistorie.

Der er desuden fokus på adgangsforhold, friluftsliv og grundlæggende kystformidling.

Efter kurset har kursisten:

- Basal viden om knop, knuder og taklinger
- Kompetence til at splejse på et grundlæggende niveau
- Kendskab til rebslagning og forskellige former for reb. Kursisten har været med til at slå tov.
- Basal Indsigt i småreparationer og vedligehold af den klinkbyggede båd
- Basal materiale- og håndværksforståelse
- Erfaringer med at ro en klinkbygget båd og kendskab til ro-terminologien. Roeren kan på et grundlæggende niveau håndtere en jolle under hensynstagen til vind, vejr, udstyr og miljø.
- Kendskab til den klinkbyggede båd og dens traditionelle brug
- Fået en grundlæggende indføring i sikkerhed på vandet
- Erfaringer med at ro og kendskab til terminologien i tilknytning hertil
- Kendskab til traditionelle bådtyper fra oldtiden og frem til i dag
- Bådens form og konstruktion. Herunder navn og benævnelser på den klinkbyggede båd
- Adgangsforhold til landskabet
- Grundlæggende kompetencer inden for friluftslivet

Vejleder 1, 2, 3 og 4

Indhold:

Vejlederkursus 1,2,3 og 4 er en overbygning til instruktørniveauet.

Der ydes kvalificeret vejledning - evt. med flere både (op til 12 personer)

På vejleder 1,2,3 og 4 arbejdes der frem mod at blive vejleder i sejlads- og kystfriluftsliv med sprydsejlsriggede og råsejlsriggede både.

Aspiranten skal under vejledning planlægge et formidlingsforløb med ekstern gruppe.

Kurset har også fokus på navigation, søkort og søvejsregler.

På kurset vil der blive trænet i at organisere og kommunikere mellem flere både på vandet, og der arbejdes bl.a. med flotillesejlad.

Der er fokus på formidlingsteknikker i forbindelse med sejlads-, friluftsliv-, kultur- og naturvejledning.

Vejleder i sejlads- og kystfriluftsliv 1

Vejledning og søsikkerhed

Torsdag den 30. april til søndag den 3. maj 2026

På kurset arbejder vi med sikkerhed til søs. Der er fokus på redningsvestens brug og vedligehold, Mand over bord øvelser i praksis, vi kæntrer joller med opdrift, stifter bekendtskab med sejlsikkert appen. Vi arbejder desuden med redningsflåde og redning af bevidstløs.

Vi tager på ekskursion til Kystliv Holbæk, hvor vi også kæntrer i deres joller. Desuden fordyber vi os i trim og sejlteknikker ligesom vi arbejder med vejledning som metode. Desuden opererer vi med cases.

Vejleder 2 – Egen færd

Torsdag den 14. maj – søndag den 17. maj 2026

På vejleder 2 tager de studerende på egen færd. Her fordyber de studerende sig i sejlads og kystfriluftsliv og tilegner sig flere praktiske, teoretiske og pædagogiske færdigheder.

Vejleder 3 - Praktik på Vikingskibsmuseet eller anden godkendt institution

Datoer findes i samarbejde mellem den aktuelle institution og den studerende

Der er fem dages sammenhængende praktik på Vikingskibsmuseet. Studenterne fungerer som gaster på både, der sejler med turister eller skoleelver, eller de fungerer som bådfører i forbindelse med en friluftslivstur for en ekstern gruppe.

De studerende får i løbet af ugen gasterfaring, roergængererfaring, sejladserfaring og pædagogisk erfaring. Der gives tilbagemelding til de studerende på deres færdigheder og formidling undervejs.

Vejleder i sejlds og kystfriluftsliv 4

Fredag den 26. til søndag den 28. juni 2026

Vejleder i sejlds og kystfriluftsliv 2 udgør en eksamensweekend, hvor man går til teoretiske og praktiske prøver. Man skal bl.a. igennem et pædagogisk forløb, der foregår ved at man skal have en gruppe med på tur.

Kurset afsluttes med en praktisk-pædagogisk eksamen.

For at kunne gå til den praktiske og teoretisk prøve skal den studerende via logbog vise at:

- Pædagogisk praksis = Formidlingskompetence
- Sejladserfaring
- Turerfaring

Hvis kursisten ønsker at være skipper på både med dimensionstal over 20, skal der desuden forevises:

- VHF – certifikat
- Yacht skipper 3 eksamen eller erhvervsduelighedsbevis
- Gyldigt sundhedsbevis for søfarende
- STCW-certifikat

Til den praktiske eksamen skal aspiranten vise, at han eller hun er i stand til

- Planlægge en sejlds A-B
- Udarbejde og håndtere en sikkerhedsinstruks
- Efterse og vedligeholde sikkerhedsudstyr
- Organisere flere joller på vandet
- Håndtere en eller flere sikkerhedscases
- Fungere som skipper på et fartøj
- Håndtere en mand over bord øvelse
- Håndtere en kæntring

Efter bestået kursusforløb har vejlederen følgende kompetencer:

Færdighedskompetence:

Vejlederen har erfaring med at sejle og navigere i hårdt vejr.

Vejlederen er i stand til at forudse og vurdere kritiske situationer på havet.

Han eller hun kan ligeledes håndtere problemer og redningssituationer, der måtte opstå.

Formidlingskompetence

Vejlederen har opnået erfaringsniveau til at tage flere både med på vandet (op til 12 personer).

Vejlederen har mulighed for at blive godkendt som censor på duelighedsprøver eller speedbådsprøver. Vejlederen kan undervise og oplære bådføre- og instruktøraspiranter til sejladsformidling.

Vejlederen fungerer som turleder og underviser på ture i krævende og åbent vand under hensyntagen til natur, miljø og regler for færdsel.

Vejlederen kan udøve natur- og kulturformidling, og formidle den nære historie omkring båd og kystliv

Vejlederen har kompetence til at oplære andre i sejlads.

Vejlederen kan tage gruppen med på længere ture og over flere dage under varierede vejrforhold.

